

Nuu!

Klassiekers opnieuw geschreven

POËZIE
OP
SCHOOL

**WINTER
TUIN**
LITERAIR PRODUCTIEHUIS

A young girl with glasses is sitting in a red chair, looking down at a book she is holding. The background is slightly blurred, showing what appears to be a stage or rehearsal space with a microphone stand and other equipment.

Wintertuin

Wintertuin is het eerste Nederlandse literaire productiehuis. Het productiehuis houdt kantoor in Nijmegen. Daar worden nieuwe producties op het snijvlak van literatuur en andere kunsten bedacht en ontwikkeld. Uitvoeringen vinden plaats op scholen en op diverse podia, in musea en tijdens festivals in Nederland, België en Duitsland. Producties van Wintertuin waren recentelijk te zien op podia als Doornroosje Nijmegen, Schouwburg Rotterdam en tijdens festivals als Flux/S (Eindhoven), Geen Daden Maar Woorden (Rotterdam, Den Bosch, Utrecht) en het grote popfestival Lowlands. Daarnaast organiseert de Wintertuin tal van projecten en programma's op locatie. Zo verkocht Wintertuin vorig jaar poptempel Paradiso volledig uit met het programma Gimmick!

Wintertuin organiseert jaarlijks twee grote festivals voor literatuur. Eén in Nijmegen (Wintertuinfestival, laatste week november) en één in Arnhem (De Geest Moet Waaien, laatste week van mei). De festivaledities vinden plaats op de diverse poppodia, theaters, musea, bibliotheken en culturele instellingen in de binnenstad van Arnhem en van Nijmegen. Daarnaast is er programmering op de campus van de Radboud Universiteit Nijmegen en de Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ.

Nu u!

Nederland is al een tijd in de greep van een verhitte canondiscussie. Belangrijke punten in de geschiedenis werden gevat in een tijdslijn waarop scholen hun geschiedenisonderwijs kunnen baseren. Het Nationaal Historisch Museum kwam er wel, niet, wel en uiteindelijk toch maar niet. Ook in de literatuur geldt een canonlijst als referentiepunt van wat wel en niet tot de belangrijkste literatuur in het Nederlandse taalgebied behoort. Enerzijds waarborgt dit natuurlijk het voortbestaan van de verhalen en gedichten uit eerdere tijden: de canon bewaart als het ware ons cultureel en literair erfgoed. Anderzijds sluit de canon deze literatuur ook op: het maakt een goed gevuld museum van onaanraakbare teksten die definitief tot een voorbijge tijd behoren.

Om klassieke literatuur uit deze houdgreep te bevrijden startte Wintertuin het project Nu u! Zestien moderne dichters kregen zestien klassieke gedichten uit de canon, met als vraag: als u dit gedicht nu zou schrijven, hoe zou het dan klinken? De zestien klassieke gedichten werden in een nieuw jasje gestoken, van P.C. Hooft door H.H. ter Balkt, tot Hugo Claus door Mark Boog.

Wintertuin stelde ook een lespakket voor bovenbouw havo en vwo samen dat gebruikt kan worden om leerlingen te helpen leren klassieke poëzie in de tegenwoordige tijd te duiden en beter te begrijpen. Dit pakket bestaat uit de uitgave Nu u!, die als basis geldt voor het lesidee. Daarnaast bevat het enkele praktische opdrachten waarmee de leraar haar of zijn lessen in kan vullen. Ook biedt Wintertuin drie workshops aan van populaire dichters. De leerlingen worden uitgenodigd hun eigen moderne versie van een klassiek gedicht te schrijven. Deze gedichten kunnen als afsluiting klassikaal voorgedragen en bediscussieerd worden. Eventueel kunnen de leerlingen het beste gedicht kiezen. Dit winnende gedicht kan samen met het oorspronkelijke gedicht in de schoolkrant afgedrukt worden.

Opdrachten

Nu jij!

Klassieke poëzie saai of onbegrijpelijk? Herschrijf het dan lekker zelf!

Veel klassieke gedichten worden tegenwoordig niet meer gelezen, terwijl ze een belangrijk onderdeel zijn van onze cultuur en van onze (literatuur)geschiedenis. Hoe zorg je ervoor dat je een oud, misschien wel onbegrijpelijk gedicht weer leesbaar wordt, en interessant? Door er een nieuwe versie van te maken, die iedereen wél wil lezen.

Denk aan de hits uit de jaren zestig, zeventig en tachtig die gecoverd zijn door artiesten van nu, zoals Leonard Cohens 'Hallelujah' dat zeer succesvol is gecoverd door onder andere Jeff Buckley en X Factor-winnaar Lisa. Met nieuwe versies van liedjes en gedichten houd je de traditie levend. Daarom aan jou de vraag: als je dit klassieke gedicht nu zou schrijven, hoe zou het dan klinken?

Als inspiratiebron gebruik je de bundel Nu u! Hierin staan zestien klassieke gedichten die door jonge dichters zijn geschreven naar moderne gedichten. Eerst onderzoek je hoe zij dit hebben gedaan, daarna ga je zelf een klassiek gedicht herschrijven.

1. Kies een klassiek gedicht uit de Nu u!-bundel. Lees het oude gedicht en de nieuwe versie. Wat zijn de grootste verschillen? Daarbij kun je denken aan: het onderwerp, het woordgebruik, de dichtvorm, etc.

2. Welk gedicht vind je beter? Het oude of het nieuwe? Geef aan waarom.

Om een klassiek gedicht opnieuw te kunnen schrijven, moet je weten waar het oude gedicht over gaat, je moet het gedicht begrijpen. Sommige woorden in klassieke gedichten gebruiken we tegenwoordig niet meer, zoals 'wuft' of 'geneugte'. Ook bepaalde objecten die in deze gedichten worden genoemd zijn in onbruik geraakt, zoals de typemachine of de fluitketel.

3. Zoek woorden/objecten in het klassieke gedicht die nu niet meer gebruikt worden. Wat betekenen deze woorden? En welk woord zou je nu gebruiken in plaats van het oorspronkelijke woord?

Nu je inspiratie hebt opgedaan via de Nu u!-bundel, is het tijd om zelf een klassiek gedicht te herschrijven.

4. Zoek in de bibliotheek of op internet een ander gedicht op van een van de dichters die in de Nu u!-bundel staan: bijvoorbeeld een gedicht van P.C. Hooft, Paul van Ostaïjen of M. Vasalis. Lees het gedicht en zoek de woorden op die je niet begrijpt. Waar gaat dit gedicht over? En wat is de dichtvorm?

5. Schrijf vervolgens zelf een nieuwe versie van dit klassieke gedicht. Als je dit gedicht nu zou schrijven, hoe zou het dan klinken? Beslis eerst hoe je het gaat aanpakken. Er zijn meerdere mogelijkheden, bijvoorbeeld:

Verander het woordgebruik

Je kunt dezelfde boodschap van het oude gedicht overbrengen in dezelfde dichtvorm, maar dan met hedendaagse woorden. Je vertaalt klassieke tekst naar een moderne tekst.

Verander de dichtvorm

Je kunt hetzelfde onderwerp nemen, maar kiezen voor een moderne manier van dichten. Maak van een sonnet een vrij vers, of maak van een klankgedicht een flarfgedicht.

Verander het onderwerp

Je kunt het onderwerp of de boodschap aanpassen, maar de ouderwetse woorden en de klassieke dichtwijze behouden. Met dezelfde woorden en dezelfde dichtvorm beschrijf je een hedendaags onderwerp.

Combineer!

Je kunt bovenstaande veranderingen ook combineren en zowel het woordgebruik als de dichtvorm aanpassen, of het woordgebruik en het onderwerp. En misschien bedenk je zelf nog wel een manier om het klassieke gedicht te herschrijven naar een modern gedicht?

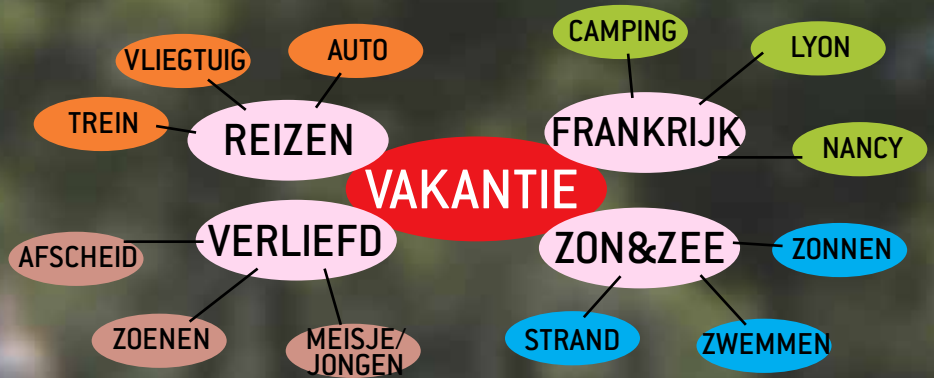
6. Is je nieuwe gedicht af? Lees dan het oude en het nieuwe gedicht voor aan je klasgenoten en vertel wat je hebt veranderd en waarom je het hebt veranderd.

Hoe schrijf je een gedicht?

Poëzie en associatie

Het moeilijkste van gedichten schrijven, is bedenken waar het gedicht over gaat. Je kunt wel zeggen: "Ik ga een gedicht schrijven over de liefde", maar dan ben je er nog niet. Om een mooi gedicht te kunnen maken, moet je weten wat je precies wil zeggen over 'de liefde'. Je kunt bijvoorbeeld verzinnen dat je een liefdesgedicht wil schrijven aan iemand op wie je stiekem verliefd bent; een gedicht over liefdesverdriet; of een gedicht over hoe blij je wordt van de liefde. Als je weet waar het gedicht precies over moet gaan, dan is het handig om woorden te bedenken die met je onderwerp te maken hebben, bijvoorbeeld 'vlinders in je buik', 'zoenen', 'seks', 'liefdesbrieven' etc. In deze opdracht ga je werken met een woordspin.

- 1.** Kies een onderwerp voor je gedicht. Zet dat onderwerp midden op een leeg papier (bijvoorbeeld 'vakantie'). Teken een cirkel om het woord.
- 2.** Verzinnen woorden die te maken hebben met het onderwerp. Zet deze woorden om het onderwerp heen.
- 3.** Als het goed is, staat er nu op je papier iets dat lijkt op een spin. Kies de woorden die je het belangrijkste vindt en teken om deze woorden een cirkel. Bedenk bij elk van deze woorden drie (of meer) woorden die met dat woord te maken hebben. Verbind deze woorden met een streep.
- 5.** Probeer met de woorden een gedicht te maken. Je hoeft niet alle woorden te gebruiken. Je kan dit doen door met de woorden (korte) zinnen te maken.
- 6.** Lees je gedicht voor jezelf. Ben je er tevreden over? Zo niet, verander je gedicht dan, totdat je er wel tevreden over bent.
- 7.** Bedenk een goede titel. Je kan hiervoor het basiswoord gebruiken, maar je kan ook je eigen titel bedenken.

Opstel voor Frans

De reis was het begin van de vakantie
 We reden over Luxemburg naar Nancy
 Toen door naar Lyon, het was warm en ver
 Maar na een halve dag lag daar: la mer

Toen ik daar later heen ging om te zwemmen
 Lag er in de soleil een blonde femme
 Ik vroeg die meid: 'Hé, common tu t'appelles?'
 Ze kwam uit Rotterdam, haar naam was Elles

En er ontstond directement iets leuks
 We waren beiden heel erg amoureux
 Toen moest ze weg -haar ouders hadden herrie-
 Dus nam ik huilend afscheid van ma chérie

Omdat uw vak het leukst, op Engels na, is
 Sprak ik met haar de hele tijd Français

Workshops

Wintertuin biedt de mogelijkheid om de Nu u!-dichters op school te zien. De Nu u!-dichters die door Wintertuin worden aangeboden, zijn ervaren voor de klas en ervaren op het podium. Ieder heeft zijn eigen manier om een klassiek gedicht te herschrijven naar een hedendaagse versie.

Informatie & bestellen

Voor nadere informatie en een prijsopgave kunt u contact opnemen met de Wintertuin. De concrete invulling van het project gebeurt altijd in overleg. De kosten van het project worden bepaald afhankelijk van de duur van het project, gastcolleges en eventuele buitenschoolse activiteiten.

POSTADRES **Wintertuin**
Postbus 1009
6501 BA Nijmegen

TELEFOON **024-3231904**

E-MAIL **info@wintertuin.nl**

WEBSITE **www.wintertuin.nl/nu-u**

**WINTE
RTUIN**
LITERAIR PRODUCTIEHUIS